
Lad os tage fat

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Lad os tage fat

4

Lad os tage fat

Lad os tage fat

”Jyllandsposten”, den 5. November 1939.

Lad os tage fat!

Af Sognepræst Kaj Munk.

Mine Tilhørere!

FOR MIG STILLER det sig ganske enkelt saadan, at nu er der Brug for Kristendom i Verden som ikke ret mange Sinde før. Men NB. en virksom Kristendom. Ikke en, der nøjes med at gasse sig i lidt gudelige Betragtninger eller er optaget af at hytte sit eget Selv med at komme i Himlen eller svælge i sine Synders naadige Forladelse eller at have det godt med Herren eller eje den indre Fred - og hvad de nu hedder alle disse Balanceringer paa Kanten af: Ikke den, der siger Herre, Herre, men den, der gør min himmelske Fars Vilje.

Ja, mine Tilhørere, nu er der Brug for Kristendom. For nu har alle Dennesidigheds-Religionerne igen spillet fallit. De lover Menneskeheden Lykken, men de ender med at kaste Menneskeheden ud i Selvmordet og i Forbrydelsen. Den, der vil bjærge sit Selv, skal miste det, siger Kristus. Har det ikke været Hofreligionen i de slappe liberalistiske Stater, hvor Individualismen var Livets Løsning? Vor egen Vilje vor højeste Lov. Andre gør Staten eller Folket til Gud; det er mere respektværdigt; der staar Luft af Ideal om det; man det er dog en Form, om end en ædlere, af det samme: Egenviljen, Selvdyrkelsen, Kollektiv-Individualismen.

Hvem, der vil bjærge sit Liv, skal miste det. Nu staar Europa paa Selvmordets Rand. Og vi, der vel er udenfor Krigen, men ikke udenfor den Verdensdel, Baalet ulmer i, vi ved ikke vore levende Raad for at faa dette standset. For vi elsker jo dette Europa, der er saa rigt i Forskellighed. Vi elsker dets Bjerge og Dale - alle dets døde Ting. Og Folkene i det, de livfulde Italienerne, de vægtige Hollændere, Schweizerne, der er et lille Europa for sig selv. Og vi elsker dets Byer, der paa een Gang er døde og levende - Ting, der lever. Paris med sit store Notre Dame, hvis Præster keder sig ved den lange Messe, og med sine smaa Nattemppler, hvis Præstinder keder sig ved den evige Dansen, Paris, der dog er Europas Livstykke, Byernes By. London, et Solsystem i sin Taage, værdig i sin Mildhed som i sin Magt. Og Berlin, Hovedstaden for det tyske Rige, elsker vi ikke Tyskland, det djærve, nøjsomme, gemytsrige tyske Folk? Hvilke Mænd har ikke Tyskland skænket Jorden? Luther, Goethe, (Sah ein Knab ein Röslein stehn, Röslein auf der Heiden) Kant, de store Tonemestre, og nu den Tysker, der blev vor Tidsalders Verdensnavn, mens han kæmpede under sit eget Kors - sin egen Korsfarertanke om Blut und Boden i Fredens vældige Navn? Vi vil ikke se Paris og London som Warszawa nu, vi vil ikke se det tyske Folk prisgivet - hverken Nederlagets Fortvivlelse eller Sejrens Forraaelse.

Jeg skrev engang et Brev til Mussolini, mit eget Folk kunde have støttet mig, men mobiliserede i Stedet det, som vi aldrig afruster: det berømte Grin. I Aften er min Stemme

kun som af en Mus, der piber om Natten, løfter jeg den dog: Brænd ikke min Skov, svid ikke min Landsby af! Hører I, I, som vi valgte til Herskere, fordi I lovede os Freden, find Vejen tilbage, spar Europas Liv!

Men min Røst naar vel ikke Europas Herskere. Den naar vel end ikke Gud i Himlen. Og gør den det, hvad vil han svare mig? ”I beder mig om Freden. Men hvad vil I bruge den til? Til at leve fort, som om intet er sket, til at svindle og hore videre i et Liv uden Mening til en Død uden Mening. Det er ikke Krigen, I skal bekæmpe, det er det, Krigen stammer fra, Krigens Aand. Den skal I bekæmpe i jer selv.

*

Jeg taler i Aften sammen med to Oxfordmænd. Nuvel, jeg var forleden paa Jagt sammen med to Skorstensfejere og er ikke Skorstensfejer endda. Her er ikke Tale om Oxford, ikke Tale om noget Menneskenavn. Det er Kristi Aand, det gælder. Hvem ryster paa Hovedet? Hvem har Mod til at spotte? Denne frigjorte i Verden, der kunde selv og vilde selv, hvor sidder den nu? Dens højeste Triumf i vort Aarhundrede - o Ironi! - er denne, at den naaede til at sprænge Atomet. Ja, sprænge kan den, men ikke hele og skabe. Jeg tænker paa Herodes den Store i Hebbels Drama, Kongen vrider sine Hænder over sin Hustrus Død, som han selv har forvoldt: O, hvorfor kan Mennesket blot dræbe, men ikke give Liv igen? Er sollte beides können oder keins. Køb Dem en Salmebog, De kan faa en for en 3 Kroners Penge. De har aldrig gjort bedre Forretning. Læs Matthias Claudius' gamle Aftensalme:

*Vi efter Skygger jage
og mangen Kunst opdage
og komme længer fra vor Vej.*

*

Som ung Student sad jeg en Paaske i Nürnberg og lod en katolsk Paters Veltalenhed overskylle mig: Auf den Trümmern der versunkenen Weltreicher und Königthümer steht es mit eisernem Griffel geschreiben: Christos herrscht, Christos siegt, Christos triumphiert. Jeg syntes dengang, det var en slem Mundfuld. Nu er jeg naaet til at ane Meningen i det. Hvad vilde jeg ikke give, for at Verden kunde faa den Sætning skrevet paa andet end paa Ruinerne! Hvad vilde jeg ikke give for at kunne faa det gamle Europa bevaret, men med en ny Aand i sig. Det er ikke dets Huse og Broer, der skal skydes ned. Vi trænger ikke til mere Versailles. Skulde ikke ogsaa Tyskland, som har døjet saa bedsk og klaget saa bittert over Versailles, være for klogt og for højmodigt til at ville berede et andet Folk den samme Skæbne af Nedværdigelse? Og skulde saa ikke Tiden snart være modnet til, at man gør sig klart, at England mod Tyskland er en verdenshistorisk Ulykke for al vor Kultur og Civilisation; de to store germanske Folk maa finde hinanden og marchere *sammen* ind i Fremtiden. Kan det ikke undgaas, det frygtelige Golgatha foran os? Endnu knæler vi i Getsemane.

*

Hvad der kræves af os som Neutrals, det ved jeg ikke. Jeg forstaar slet ikke, at det er muligt at være neutral. Men hvad der kræves af os, der vil kaldes Kristne, det begynder jeg at skimte. Der kræves aktiv Tro. O, hvad er virksom Kristendom? Jeg ved det, men jeg tør næsten ikke sige det. Det er saa stort et Ord, at det knap gaar an at tage det paa Tungen. For det er Martyrsind. Ved Martyrsindet vandt de første Kristne over Verden; og vi nu har ingen Genvej til Sejren faaet skænket. Vi maa være rede til at vise Verden vor Tro paa Medmenneskeligheden, hvad den saa end vil gøre os for det. Det gælder alle Kristne fra Paven til mig. Paven maa holde op med at sidde og mingelere med sine to Riger, det af denne Verden og det heroventil. Han maa kunne give en god Dag i Kirkehuse og Skatte og Konkordater, hvis det andet Rige kræver det af ham, han maa have Mod til ikke blot at krucifixe med Fingrene, men atter at løfte Bandet. Og jeg og du - vi maa være rede til Spot og Slag og op mod Muren om det skal være, for kun at gøre mod andre, hvad vi bryder os om bekæmpe i jer selv”.

Vi her i Norden, der er udenfor Krigen - dog, hvad siger jeg, vi er den jo nær og med i den baade Rusland bøjet sig spørgende ind har Rusland bøjet sig spørgende ind mod Finland, og mod Syd - ligger ikke Drengene af vort Sprog og vort Blod ved Fronten for det Land, der har spændt sig om deres Hjem! Danske Sønderjyder, tro mod jer Pligt, igen er I blevet ”aktuelle” for os, flyttet helt ind til Danmarks Hjerne. Vi sender vore Tanker mod Syd og mod Nord. Gud give jer Morgen, Landsmænd og Frænder, efter jer tunge Vagt!

Ja, Morgen! For Norden som for hele vor Jord. Ikke et Norden, der har opslugt os alle, men et Nord, der forener os, ikke et forenet Europa, men et enigt Europa. Kristi Sind, Fredens, Udsoningens, ind over vor Verdensdel! Venner, stort og meget er der i vor Tid at arbejde for. Lad os tage fat!

Kaj Munk